

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap majus 10^{kén} 1840.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma; vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

*Tíz év múltán.**(Vége.)*

Más nap délben már elbeszélé Davidson Burkhard és családjának, hogy Mocker nagy utra indult, mellyről csak évek mulva térend vissza. Zsuzsanna rossz neven vevé, hogy barátja bucsú nélkül távozott. Azonban e' feletti kedvetlensége olly mulékony volt, hogy Davidson, szerelmére nézve, minden jót és szerencsés következményt remélt.

Mocker ez alatt valóban hajóra ült, 's franczia országba vitorlázott.

Két hét mulva Burkhard Zsuzsanna mistress Davidson lön; 's mig ezek Londonban lakodalmaztak, Mocker olasz ország felé vándorolt. Nem derült kedvvel lépett ő Európának ez édenébe; halvány, lankadt 's lélekgyötrelmekből elcsigázott volt, és a' falvak lakói, mellyeken utja átvitte, egykedvűleg sugdosák egymásnak: ezen angol bizonyosan Nizzában akar meghalni. De a' boldogtalan egész erőből küzdött az életet fonnyasztó kétségbeesés ellen. Hogy tíz éves száműzését elviselhesse, Zsuzsannát elfelednie kellett, és szórakozásokból erőt meritni, a' tőle elválasztó tíz év túlélésére. Midőn Davidsonnal ama különös kötést tevé, mellynek következtében most hazáján kül kelle bujdokolnia, eszébe sem ötlött, hogy a' halál meglepheti, mielőtt önkéntes száműzésének ideje letelne, mielőtt boldog lehetne.

Magányos éjeken most minduntalan fölmerült e' gondolat agyában, 's iszonyú kinokkal gyötré. Egy ideig jótékonyan hatott kedélyére olasz ország bájos természete 's története, mellyek előtt egy kebel sem maradhat egészen zárva; de ez csak muló volt, és Zsuzsannának keblében minduntalan felmerülő képe mellett olasz ország minden bája élettelennek 's nyomorúnak tetszék előtte. Fél év mulva angol ország ködös égajjától távozása után egy fogadóban, a' Nápolyba vezető útfélen, terhes betegségbe esett; a' hozzá

hivatott orvos kereken kimondá, hogy olly beteggel, ki után a' halál csontkarát már kinyújtá, 's ki e' szerint csak hírének ártana, kezdeni mit sem akar.

Mig szegény Mocker hazáján kül, halálos ágyán fetrengett, a' boldog Davidson Zsuzsannája oldala mellett egészen megfeledkezék a' felől, milly kurta határ szabatott földi üdvének. Burkhard leánya örömmel nyújtá neki kezét, 's Mocker távolléte által felbátorítva, azt is megvallá, hogy titkon már rég szereti Davidst, de megvallani nem merészlé, nehogy ez által Mockert megbúsítsa 's elkeserítse. Egészen a' jelennek örömeibe merülve elég erőt érzett magában a' szerencsés férj minden gondolatot elfojtani, melly jövőjére emlékeztethetné. Egész valóját az életet mennyé varázsolt nő tölté-el annyira, hogy félelem 's gond teljességgel nem férkezhetek keblébe.

Nyolcz év már a' semmiség örvényébe merült, 's a' válás órája napról napra közeledett. Most Davidson vider 's elégült kedélyén is egy akaratlan búsongás vonult-el. Szemei gyakran borúsan és könnytelve fordultak nejének derült homlokára. Azonban ha Zsuzsanna reá tekinté, erőtetett mosoly alá rejté búját, és vonalmain a' boldogság és szerelem kifejezését igyekezett előmlasztani. Mi több, az is gyakran megtörtént, hogy midőn egyetlen lánykája, kis Marijával enyelgett, keservesen sirt.

„Mocker boldog tiz évet ígért — így szólla gyakran: — ő megcsalt, most sem vagyok már boldog, pedig még két évem van hátra. Két év még; 's ennek multán nóm halottas ágyam mellett fog sirni, 's leánykám gyászba öltözni! És vetélytársamnak feltűnend a' nekem lehunyó szerencse napja! — Ah, várnom kellett volna; de akkor nem gondoltam a' válás emésztő kinaira, — akkor még nem voltam apa, csak kába, türelmetlen szerető, és elvakulásomban áldám a' végzetet, melly tiz évi várakozás gyötrelmeitől megmentett.“

Az elcsüggedés és töredelemnek illy óráiban gyakran kérdé magától Davidson: vajjon csakugyan tartozik-e a' barátjának tett esküt megtartani. Ama csapszékbeni estétől fogva mit sem hallott Mockerről, és remélni kezdé ('s lélekismerete gyakran elébe rajzoló e' reményt), hogy Mocker már nem él, 's az ég vakmerő játékuk feletti bosszújában egyiket megsemmisíté, hogy másikat eskűjétől fölmentse. Becsületessége végre még is mindig győzött az illy álokoskodáson, és borús óráinak eredménye folyvást ez elhatározódás lön: „eskümet megtartom.“

Végre tizedszer viradt-fel nősülésének évnapja. Davidson ama szükségben, mellynél fogva neje és leánya előtt gyász-sorsának okát titkolni kényteték, bátorságot és lemondást talált. A' lakoda-

lom évnapja, mint áldás és szerencse napja, most is megünnepeltette, mint mindig. Davidson több óráig imádkozott a' templomban, magát buzgó imádság közt halálhoz készítő, 's az eget töredelmesen kérő, lenne kegyes bíró az öngyilkos iránt, 's védője nejének és leánykájának, ha ő már nem leend, ha helyét azoknál, kiket oly végetlenül szeret, más pótlandja-ki.

Ezután nyugodtabb szívvél tért lakába. Midőn a' szobába lépett, észrevevé, hogy neje hirtelen egy más szobába vezető ajtót zárt-be, 's kezével a' gyermeknek hallgatást intett. Davidson tetteté magát, mintha mit sem vett volna észre, hogy örömeiket meg ne zavarja, melyet maguknak és neki is valamelly meglepetés által szeretni igyekeztek.

A' boldogtalan férj, kinek keblében ez alatt marczona kinok dultak, látszólagos nyugalommal Zsuzsanna mellé a' kandallóhoz ült, kis Mariját ölébe vette, 's égő ajkait a' gyermek aranyló fürtébe tapasztá. E' pillanatban lelke mindentől bucsút vön, mi neki a' földön kedves és drága volt, 's Davidsonnak egész férfias erejére szüksége volt, hogy a' szívére tolult kinok terhe alatt le ne roskadjon. Egyik karával gyermekét tartá, ki fűrtös angyalfejét vállára hajtotta, mással Zsuzsannát karolá-át.

„Mari! terhére vagy apádnak, szállj-le öléből, 's jer hozzám!“ — mondá Zsuzsanna.

„Az én kis Marim terhemre? — szólla Davidson megilletődésével küzdve — o nem, maradj csak nálam galambom, 's csókolj-meg; — így, még egyszer, — és még egyszer.“

„Édesem, egészen elrontod ezt a' gyermeket — enyelge Zsuzsanna hozzájuk hajolva — hisz' szakadatlanul csókolod és kegyeled.“

„Akkor te is elrontasz mama — mondá szendén Mari — mert te éppen oly gyakran csókolsz-meg, mint papa.“

„Kis fecsegő, hát illik azt megmondani?“

Davidson szomorúan mosolygá e' vitát, és elgondolá, miképp' már csak néhány órája van, melynek multán a' neki annyira becses két szívet is a' fájdalom ölyvei szaggatandják.

„Tudod-e édes férjem mondá tovább Zsuzsanna — hogy Mari ma már kilencz éves lesz? Az ég összekelésünk évnapiján ajándékozott-meg vele.“

„Valljon illy boldogul ünneplendjük-e tizedik születése napját is?“ — sohajta Davidson.

„Minden bizonynyal papa — 's az ajtóra tekintett, melyet Zsuzsanna férje beléptekor elzárt. Az anya visszaidéző tekintetet vete reá.

„Mért ne lehetnénk mához egy évre is olly boldogok, mint ma vagyunk — szólla Zsuzsanna férjéhez fordulva — nem áldott-e meg az ég mindennel, mit szívünk kíván? nem védett-e összekelésünk óta minden bajtól?“

„Igaz — felelé Davidson — de nem tanácsos, sőt veszélyes is mind ezt nagyon megszokni. Mert illy esetben az első csapás, melly minket sújt, sokkal érzékenyebb 's rémitőbb.“

„Előre lerajzolni gondolatunkban a' reánk nehezülhető csapást, nem ép elméhez való édes barátom; ez véleményem szerint nem egyéb, mint a' rosztat előbb érezni, mint minket találna.“

„Papa, ha pajzánságom búsít, im ígérem, hogy megjobbitom magamat, 's napról napra módosabb leszek. Holnaptól kezdve szorgalmam kifáradhatlan leend, 's meglásd, mi csinosan fogok irni; de jutalmul gyakran is meg kell ám engem csókolnod.“

Davidsonnak a' felelet elhalt ajkain; Marit számtalanszor szorítá kebléhez, mi közben mindannyiszor azt hitte, hogy szívének szét kell szakadnia.

„Látod, mi jó, engedelmes és okos leányod van — monda Zsuzsanna öntetszéssel. — De hisz' ő már nem is gyermek; ő ma holnap nagy kisasszony lesz, 's nyolcz év múltán kiházásításáról kell gondoskodnunk.“

„S hiszed azt?“ — kérdé a' könyűit csak alig tartható Davidson.

„Minden bizonynyal; vagy azt akarod, hogy agg szüz maradjon? Mért nélkülözze éppen ő azon boldogságot, mellyet mi olly bőven élvezünk. Ugy van, férjülni fog, még pedig ha lehetséges, összekelésünk évnapiján tartandja menyekzőjét.

„Igen, ha megtörténhetik, kedves Zsuzsannám!“

„Az meg fog történni — szólla közbe a' kis Mari — mert én megmondom vőlegényemnek: papa és mama kívánják, én pedig akarom, hogy úgy legyen.“

Egy nőcseléd lépett-be, 's asszonyának lopva jelt adott. — „Tá-lalva van édesem!“ — mond Zsuzsanna. Férj és nő az ebédlőbe mentek; Mari pedig lassan a' bezárt ajtajú szobába surrant.

Davidson nem kevésbé bámult-el, midőn az asztalt négy személyre látta terítve. — „Vendégül hívtál valakit?“ — kérdé nejét.

„Igen — válaszolt ez mosolygva — még pedig tudod 's megegyezésed nélkül; megengeded e' hibámat?“

„Ma, ez ünnepélyes napon, örömet szerettem volna csupán veled 's Marival enni.“

„Azért magunkra leszünk, mert vendégünk nem idegen.“

„Kicsoda, talán atyád?“

„Nem, hisz' tudod, hogy ő nincs honn.“

„De hát kicsoda lehet?”

„Zsuzsanna tapsolt, a' zártt ajtó fölnyilt, 's rajta belépett — Mocker, a' kis Maritól vezetve.

Davidson melljéből tompa kiáltás szorult-ki, 's ájulva rogyott földre.

Midőn föleszmélt, ágyban lelé magát. Mocker mellette ült, 's kezét tartá.

„Mocker, te vagy?” — kérdé nehéz nyelvvel a' szemeit fölnyitott.

„Igen; én, régi barátod, ki a' mai ünnepre szerencsét kívánni jött; de te olly különösen fogadál!”

„Hol van Zsuzsanna, hol van gyermekem? látni akarom még őket, mielőtt meghalnék. Még enyimek, a' napnak még nincs vége, éjfélíg még jogom van élni.”

„Hát nem feledkezel-meg szerződésünkről?”

„Nyisd-fel, ott, írószekrényem.”

Mocker felnyitván az írószekrényt, erősen töltött két pisztolyt 's „Davidson özvegyények” feliratú feketén pecsételt levelet talált.

„Helyes — mond Mocker — a' szavatartó embert 's becsületes barátot mindenek felett szeretem; de most kelj-fel, jer velem, 's nyugtasd-meg nőd' és gyermekedet, kik aggálylyal várnak reánk.

„Az ég és barátságunk nevére kényszerítlek Mocker, — kiálta Davidson, 's lábaihoz borult — hallgass-meg, légy irántam, légy Zsuzsanna iránt könyörülő; szánd-meg gyermekünket, szegény ártatlan gyermekünket. Oldozz-fel neked tett rettenetes eskümtől, 's éltem minden napjain át hálaadósod leszek. Az engem szerető két angyal, szakadatlanul csak értted, javadért imádjon Istent, hogy boldogabb légy, mintha halálomon vásárlod-meg boldogságodat. Zsuzsanna szeret, 's mindig csak engem szeretett. Te nem számithatsz szerelmére. Mocker, barátom, testvérem! e' kincs csupán enyim; ha meghalok, sem fogod azt örökölni. És gyermekem, szerethet-e téged, midőn egész valója rajtam függ? szerethet-e te olly hévvel, mint én szeretem? Mi hármunkat maga az Isten is egymásért teremtett, 's te a' teremő e' szép művét feldulni, ennyi boldogságot semmivé tenni, e' sok örömet gyászszá változtatni akarsz? Mocker, lát'd, lábaidnál fetrengnek; térdeidet könyözve fogom-át, 's rimánkodva kérlek, légy irgalmas, ne érttem, hanem értők: nóm 's gyermekemért!”

Mocker fölemelé: „Jer Zsuzsannához, ott majd felelni fogok.”

Davidson reszketve követte a' kérlelhetlent, mint vérpadra lépő bűnös. Midőn az ebédlőbe lépett, neje 's gyermeke repültek karjaiba. Ezekén kívül egy fiatal hölgy is üdvözle.

„Davidson — monda Mocker — itt nőmet látod!”

„Mi — mit mondasz?”

„Szabadítomat: életemet neki köszönöm; midőn atyjának fogadójában, a' Nápolyba vezető útfélen, halálos betegen fekvém, egyedül ő ápolott. — Lassabban mondva — Zsuzsanna iránti szerelmem színtes sirba vitt; de az ég megtartott, 's Julia birtokában boldogságot engedé föltalálni!”

„S Troughthon csapszékbéli szerződésünk?”

„Felbomlott: ember fölteszi, Isten elveszi!”

KISS IVÁN.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Időjárat. — A' majus első két napján dühöngött szélvész 3-ki délután megszűnt ugyan, de annyira elhűsíté a' levegőt, hogy 4-kén reá kemény dér következett, melly Pest vidékén csaknem mindenütt, a' budai oldalnak pedig nagy részén megvette a' fiatal szőlőtők és döntések hajtásait, úgy a' korán érő gyümölcsfák virágait is. A' dér, bár kisebb mértékben, 5-kén is mutatkozott.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' kautcsuk-fát Assamban Borgath név alatt ismerik az Assamezek. Ezen fa többnyire magánosan áll, 's a' többinél tetemesen nagyobb, különösen gallyainak széles kiterjedtsége által. Magas, sűrű lombos koronájáról már messziről kiismerhetni többi közül. Egy a' legnagyobbak közül, mellyekre találtak, 74' vastag, 100' magas volt, és gallyaival 650' területet elfedő. A' kautcsuk-fa, úgy látszik, csak a' tarai-ra (lapályos föld a' Himalaya aljában) vanszoritva; azonban a' száraz földet is kedveli, 's legszámosabban találni a' hegyek lábánál. Griffith ur, ki ez erdőt látta, azt állítja, hogy maga Assam kitarthatná a' kereskedést kautcsukkal. Nedvéhez egy mély hárántos vágás által jutnak, mellyet a' földből félig kiálló nagy gyökbe tesznek. E' vágások egészen a' fába hatnak, noha a' nedv csak a' héjből szívárog. Ha jó minőségű a' nedv, eleintén fehéres színű, 's tájfel sürlőségű; megindulva több napig foly, 's mihelyest egy réteg kautcsuk a' vágás közé települt, megszűn szívárogni. 18—20 nap multán ismételtetik e' műtétel. Kelszámiták, hogy 20 ezer fa, négy-négy vágásból 12 ezer mand vagy is 8 ezer mázsa tiszta kautcsukot ad.

A' czukornád édtartalma. Peligot vegynök szerint Martiniqueon ('s így általában egész nyugoti Indiában) 90 procent czukornedv van a' czukornádban, mellynek egy ötöde, vagy is 18 proc., tiszta, jegesült czukorrá lesz.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Pesti tapasztalások.

Ha tizenkét év tenne egy századot, úgy bizvást elmondhatnám: hogy századnegyed óta taposom Pest járdáit; 's ki tapasztalásim lánczosrát fejte-

getni szándékoznék, meglátná, hogy szemei csak vastagodtak, 's alig egy pár újjal szaporodának.

Itt is, mint másutt, a' becsület nem bájol, mint az ezüstnek pengése; nem vakít, mint aranynak fénye.

Látok öreg urakat, kik másod gyermekkort érvén, 15–18 éves leánykákkal örömet édelegnek; 's ezek amazokat olly ügyesen ürgetik, forgatják, mint bábjaikat.

Hallok ifjakat; kik az alchimiát is föltalálták, az az a' mesterséget, semmiből aranyat teremteni; mellyről mondatik: *nervus rerum gerendarum*. Lásátok reménydus iflak! kiknek a' hon javáért epedő lelketek telvék, tervekkel nagyobb forgást szerezhetni a' pénzfolyamnak; kik éjjel nappal izzadoztok a' zöld asztal körül, hogy tiz körmötökkel a' negyedik sántát is kiszorítsátok; vagy egy nagy makaót vágjatok a' „bakalát“ halászápadtan rebegő banquierra: megsugom nektek, mik alkatrészei a' csudaszernek; mert egy jó ismerősömtől ellesém.

Vég két rész béketürelmet
 1¹/₂ — gyomorerősítőt
 1 — rövidlátást
 2 — nagyothallást
 1 némbert 50–60 évvel, kinek ugyanannyi ezer forintja pengő pénzben.

MDS. Egyszerre bevenni.

Meglássátok, ha ekképp' cselekesztek, jó lesz dolgotok. *Probatum*.

A' szépnem itt is, mint mindenütt, — némbert, az az kíváncsi és szerelmes; 's a' szónoklat azon szabályát — „változat györködtet“ — a' szerelem országában is alkalmazza. Nem sorolom elő a' szerelemkór előjeleit; mert gyakorlott szem átlát a' rostán; hibátlan fül meghallja, hányat ütött az óra: csak azt fejtegetem, hogy tudhatjuk-meg a' kedvencznek minőségét.

Ha E^{us} kisasszony kérdi, meddig kell orvosainknak tanulniok: tudom, hogy kedvese orvos.

Ha panaszkodik, hogy orvosain iskolapályája igen hosszú, természetes következés, miszerint a' kisasszony kedvese fájdalom! még csak 1. 2. vagy 3-ik évi hallgató.

Ha tanárságra léptetés körülményeiről tudakozódik: már ekkor a' „kisasszony nevezet nem sokára rövidülend; ha tudniillik a' koszorús orvos ur áldomást kap, 's azon szerény vallomást nem teszi, hogy ő érzi, miképp' a' kisasszony szerelmét meg nem érdemli.

Ha P^{us} kisasszony a' magyar ruhát nagyon dicséri, természetes, hogy kedvese juratus.

Ha országház kapuján az ügyvédi vizsgálatra kiírttak neveit olvasgatja, már előre tudom, hogy a' kedvencz mostanában ügyvéd leend.

Ha panaszkodik, hogy sok az ügyvéd, 's csak alig lehet tengődni: következik, hogy a' szerelmes felek nem conventións lábon állnak.

Most pedig országgyűlés levén:

Ha kérdi: ugyan mikor lesz már vége ennek az országgyűlésnek? tudom, hogy a' rendes imádó Pozsonban van.

Ha tudakozza, ugyan mennyi lehet e' vagy ama küldöttségi irlonoknak napi díjja: kiki látja, hogy szíve tábláján irlonk neve van fölírva.

Ha kérdéseivel egyre ostromol: valljon a' képviselők eljöhetnek-e, és hogy országgyűlés ideje alatt? tudom, hogy képviselő a' kedves.

Ha még azt is szeretnéd tudni, e' vagy ama magnás vagy nő mennyit szokott képviselőjének fizetni: nagyon könnyű kitalálni a' kedvest.

Higgyék-el olvasóim, tapasztalásból beszélek. LÉNÁRT.

Török nagyvezérek hagyományai Rustan pasa ki csak két évig volt diarbekri pasa, szintén annyi ideig vezér, 's csak három évig (1541 — 1544) nagyvezér, 's Szollman fő tisztjei között nem legkapzsisbb, halála után a' számos mecseten, iskolán és szegény házon kívül, melyeket éltében rakatott, Europa és Ázsiában nem kevesebb mint 815 majort, 476 vizi malmot, 1.700 rabszolgát, 2 900 harezmént, 1.106 tevét, 5.000 kaftant és tisztelet-köntöst (mert a' fővezérek is osztogatának olyyakat tisztviselők és követeknek), 8.000 kontyot, 1.100 arany kelméjű főveget a' testőr-apródok részére, 2 900 vasüngöt, 2.000 panczelt, 600 ezüsttel vertt nyeret, 500 aranynyal 's drágakövekkel ékitett nyeret 's kantárt, 1.500 ezüst leveles sisakot, 130 pár arany kengyelt, 760 drágakövekkel ékesített kardot, 1.000 ezüst veretű gerelyt, 800 korant, melyek közül 130 drága köves kötötű volt, 5.000 darab ritka könyvet; 78.000 darab aranyat, 224.000. értékű 32 nagy drágakövet, 7 millio tallér ezüstöt hagyott maga után. Pénzkeresetének fő forrása a' helytartóságokkal kereskedés volt, melyeket 3—6.000 aranyával eladván, kis idő mulva visszavett 's ismét eladott.

Sinan pasa, a' sötét tekintetű bosnyák III-dik Murad nagyvezére, szörnyű csatázó és bajnok vezér, éppen olly kincs- mint yerszomjazó vagyónának legnagyobb részét fegyverrel szerezte Arabia, India 's Perzsiában. Hagyománya halála után 20 láda chrysolit, 15 olvasó nagy (az az valódi) gyöngyökből, 30 gyémánt rózsa, 20 mosdó medence, drágakövekkel kirakott 7 asztalterítő, becses kötötű 16 koran, ezüst veretű 16 nyereg, 34 arany kengyel, nemes érczezel cifrázott 32 vért, 140 sisak, 120 gazdag öv, 16 arany karperecz, 15 arany 's ezüst tál, 600 darab nyuszt, ugyan annyi hiúz-bőr, 30 fekete róka-bőr, 1.075 vég arany kelme, 900 szürke mivű ködmön, 61 véka gyöngy, 2 gyémánt nyakló, drágakövekkel kirakott 2 csótár, gyöngyökkel elhintett 30 nyereg, 600.000 darab arany 's 2 millio tallér ezüst pénz.

Nem csekélyebb értékű, csaknem annyira feltűnő volt a' vén Nasu pasának, I-ső Achmed alatti (1611—1615) nagyvezérnek, hagyománya is, ki Persiát vas seprővel seprette-meg. Midőn feje elültetett, következő vagyónát örökölte a' fiscus: több raktár persa 's egyiptusi szőnyeg, atlasz, damasz, bárson és arany kelmét; több véka gyöngyöt, arany 's ezüst hüvelyű 's drága kövekkel megrakott 1.018 kardot, melyeknek egyike, egészen gyémánttal levén elöntve, 50.000 aranyra becsültetett: 1.100 lovat, melyek között 40 arab kanczát; 40 pár széles kengyelt tömör aranyból; 1.800 tevét, 4.000 öszvért, 6.000 szarvas marhát, fél millio juhót, 's kész pénzben 1 millio arany 's három millio ezüst tallérnál többet.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betűivel, valóságos angol vas-sajtón
uri utsza 612.